

СВІТЯНСЬКІ Брїї

Газета
Глухівського національного
педагогічного університету
імені Олександра Довженка
№ 3 (157)
специвипуск, 2017 рік

Спільною працею побудуємо суспільство освіченого загалу

У Концепції нової української школи зазначено, що потрібна докорінна реформа, яка зупинить негативні тенденції, перетворить вітчизняну школу на важіль соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку і конкурентоспроможності України. Педагогіка партнерства і компетентнісний підхід потребують нового освітнього середовища. Нова школа потребує нового вчителя, який зможе стати агентом змін.

З огляду на актуальність зазначеного 7-8 вересня 2017 року в нашому університеті заплановано проведення спільного засідання Президії НАПН України та вченої ради Глухівського НПУ ім. О. Довженка з теми «Нова українська школа і підготовка вчителя». Виникнення ідеї такого заходу зумовлено тим, що вчені НАПН України і професорсько-викладацький склад ГНПУ беруть активну участь у перебудовних процесах української освіти, у нормативно-правовому і науково-методичному забезпеченні реформування шкільної й педагогічної освіти. До того ж історія виникнення нашого університету нерозривно пов'язана з розвитком освіти в Україні загалом та в Глухові зокрема. Глухів гордий тим, що саме на його землі було сформовано перший культурний осередок педагогічного спрямування, перший гуманітарно-просвітницький комплекс, у якому здійснювали і здійснюють підготовку висококваліфікованого вчителя за різними напрямками, спеціальностями відповідно до потреб педагогічного ринку праці.

Увесь навчальний процес у вищому педагогічному навчальному закладі має бути спрямований на досягнення головної мети – формування високого рівня фахової компетентності кожного випускника як його здатності приймати оптимальні рішення й ефективно діяти в різноманітних педагогічних ситуаціях на основі здобутих знань, умінь, досвіду діяльності, переконань і ставлень. Тож мета заходу – обговорення змісту підготовки у вишах, що готують педагогів, згідно з тезою: «Учителі вивчатимуть особистісно орієнтований та компетентнісний підходи, управління освітнім процесом, психологію групової динаміки тощо».

Завданнями заходу є розгляд питань щодо системи підготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників, добровільної сертифікації в новій українській школі, концепції нової педагогічної освіти, нового Держстандарту, підготовки вчителя у ВНЗ та інші.

Концепція «Нова українська школа» ґрунтується на кількох стратегічних документах, серед яких розроблена вченими НАПН Концепція середньої загальноосвітньої школи України. Учені НАПН брали участь у створенні нового державного стандарту початкової освіти та освітньої програми для початкової школи, оновленні навчальних програм для основної школи (5–9 кл.) та розробленні навчальних планів і програм для старшої школи (10–11 кл.), обґрунтуванні принципово нових теоретичних засад навчання і підвищення кваліфікації педагогічних працівників, оновленні змісту, фундаментальної і психолого-педагогічної підготовки вчителя сучасної української школи. Ученими академії і викладачами нашого університету підготовлена низка підручників і навчальних посібників, методичних рекомендацій і розробок щодо запровадження компетентнісного

підходу в навчанні, поліпшенні фахової підготовки майбутніх учителів і підвищенні кваліфікації педагогічних працівників.

З метою забезпечення процесу підготовки вчителя в умовах компетентнісно орієнтованого навчання в межах проведення спільного засідання Президії НАПН України та вченої ради Глухівського НПУ ім. О. Довженка заплановано проаналізувати та узагальнити світовий досвід професійного розвитку і саморозвитку вчителів, з'ясувати критерії якості педагогічної освіти, запропонувати інноваційні технології підготовки майбутнього вчителя до реалізації різних професійних аспектів педагогічної діяльності тощо. Обговорення зазначених питань відбудеться за участі найавторитетніших у царині педагогіки науковців України: доктора філософських наук, професора, академіка, президента НАПН України **Кременя Василя Григоровича**; членів Президії НАПН України: доктора педагогічних наук, професора, академіка, першого віце-президента НАПН України **Лугового Володимира Іларіоновича**; доктора педагогічних наук, професора, академіка, директора Інституту проблем виховання НАПН України **Беха Івана Дмитровича**; доктора педагогічних наук, професора, директора Інституту професійної освіти і освіти дорослих НАПН України **Лук'янова Лариси Борисівни**; доктора педагогічних наук, професора, академіка-секретаря Відділення загальної середньої освіти НАПН України **Ляшенка Олександра Івановича**; доктора педагогічних наук, професора, академіка-секретаря Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України **Ничкало Неллі Григорівни**; доктора педагогічних наук, професора, академіка, ректора ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України **Олійника Віктора Васильовича**; доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента, директора Інституту професійно-технічної освіти НАПН України **Радкевич Валентини Олександрівни**; доктора педагогічних наук, професора, завідувача лабораторії Київського університету імені Бориса Грінченка **Сисосової Світлани Олександрівни**; доктора педагогічних наук, професора, директора Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського **Березівської Лариси Дмитрівни** та ін.; провідних науковців нашого університету: доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри педагогіки і психології початкової освіти **Бірюк Людмили Яківни**; доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри теорії і методики викладання природничих дисциплін **Рудишина Сергія Дмитровича**; кандидата педагогічних наук, професора, завідувача кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва **Ігнатенко Ганни Володимирівни** та ін.

Крім того, в заході візьмуть участь представники Міністерства освіти і науки України, Департаменту освіти і науки Сумської ОДА, представники навчальних закладів, громадянського суспільства, провідні експерти, учасники проекту «Нова українська школа», ЗМІ.

8 вересня заплановано підписання угоди про співробітництво між Національною академією педагогічних наук України та Глухівським національним педагогічним університетом імені Олександра Довженка. Тож спільною працею окреслимо контури майбутньої української школи і разом побудуємо європейське суспільство – суспільство освіченого загалу, високої культури і рівних можливостей! Долучайтеся!

Учитель творить Людину

Наш університет – один із найстаріших вищих навчальних закладів освіти України, що пройшов великий і славний шлях, переживши кардинальні зміни суспільно-політичного й економічного ладу, безліч реформ системи освіти, реорганізації, отримавши у 2009 році статус національного. І на цьому шляху він не зрадив своє високе призначення – забезпечення вітчизняної освіти і науки висококваліфікованими кадрами.

Олександр Курок,
ректор університету

Університет можна порівняти з кораблем, що під умілим керівництвом долає всі труднощі й рухається вперед до мети. Упевнена рука ректора університету доктора історичних наук, професора **Курка Олександра Івановича** тримає штурвал управління вишем уже 17 років. За цей час педагогічний інститут став університетом, а згодом і отримав статус національного. Недарма говорять, що мудрість керівника – основа всіх починань і звершень. Ім'я нашого ректора передусім для Глухівщини і Сумщини асоціюється з поступальним зростанням потужностей університету (інтелектуальних, матеріальних, фінансових тощо). І це в умовах затьяжних, складних трансформаційних соціальних викликів для вищої освіти, що, увірвавшись у 1990-х рр. ХХ ст., нині, у ХХІ ст., активно входить у свою чергову стадію. Реформування освітньої системи актуалізує необхідність збереження і захисту досягнень університету, що є навіть складнішим завданням, ніж їх накопичення і примноження. Під орудою ректора, який гармонійно поєднує в собі найкращі риси сучасного управління-педагога, у співпраці з колективом, у дискусіях і роздумах, колізіях і суперечностях виробляється стратегія і тактика успішного розвитку нашого вишу.

Кожна історія має свій початок

Життєпис нашого навчального закладу розпочався 143 роки тому. У жовтні 1874 року був заснований Глухівський учительський інститут, що згодом назвав іще кілька перейменувань. Оголошення про відкриття в Глухові учительського інституту було тричі надруковане у № 192, 196 і 197 «Правительственного вестника» (одна з провідних офіційних газет Російської імперії, м. Санкт-Петербург). Цікаво, що в оголошенні було вказано, які документи має надати вступник, зокрема й медичну виписку (як і у наш час!). З текстом оголошення можна ознайомитися в Музеї рідкісних видань наукової бібліотеки університету.

106 років тому поріг інституту перетнув хударлявий сором'язливий юнак із Сосниць, ім'я якого через певний час згадуватиметься виключно з означенням «геній світового кінематографа» та буде вкарбоване в офіційну назву вишу, що дав йому дорогу в життя. Сьогодні особливо важливо, щоб молоде покоління виховувалося на зразках життя і діяльності кращих представників нації, з-поміж яких особливе місце посідає геній українства О. П. Довженко.

Програми реорганізації системи педагогічної освіти обумовили такі етапи в історії нашого навчального закладу:

- учительський інститут (1874–1917);
- педагогічний інститут (1917–1921);
- інститут народної освіти (1921–1924);
- педагогічні курси (1924–1925);
- педагогічний технікум (1925–1930);
- інститут соціального виховання (1930–1933);
- педагогічний інститут (1933–1937);
- учительський інститут (1937–1941);

- педагогічний інститут (1954–2001);
- педагогічний університет (від травня 2001 року);
- національний педагогічний університет (від 4 жовтня 2009 року).

3 листопада 1917 року в Глухівському учительському інституті на всіх курсах почали викладати українську мову, українську літературу, історію та географію України. Навчати студентів запросили випускника інституту, громадського діяча Дометія Григоровича Онацького, який згодом написав підручник з географії та декілька нарисів з історії. При інституті також було організовано український хор та український гурток, на засіданнях якого слухачі інституту читали реферати з літератури та історії України. Протягом першого півріччя гурток упорядив два урочисті засідання, присвячені пам'яті М. Лисенка та Б. Грінченка. При інституті почала формуватися українська бібліотека.

Навчальний заклад пишається поколіннями вчених, викладачів та студентів, які зробили гідний внесок у розвиток педагогічної освіти, науки, суспільно-політичного життя нашої держави. Особливу сторінку в історію університету вписали його видатні випускники – політики, відомі діячі культури, мистецтва, педагогіки і науковці: український політичний діяч І. Паливода, білоруський поет, перекладач і публіцист Янка Журба, засновник академічної капели «Думка» Н. Городовенко, письменники С. Васильченко, О. Палажченко, П. Ключина, О. Столбін, Ф. Шапа, академіки С. Шаповаленко, Ф. Овчаренко, М. Вашуленко, Ю. Шемшученко, лауреати державних премій С. Квасников та П. Агалецький та інші.

Свою життєву дорогу з Глухівським учительським інститутом у свій час пов'язали громадські діячі Є. Вировий та Д. Онацький, доктор філологічних наук, професор П. Расторгуєв, професор, завідувач кафедри педагогіки Ферганського педінституту (Узбекистан) С. Дейнеко, відомий учений-археолог, етнограф, фольклорист, педагог і краєзнавець І. Абрамов, педагог і мовознавець М. Христенко. Глухівські педагогічні курси (1921–1924 рр. в історії нашого навчального закладу) закінчили учасники партизанського руху Великої Вітчизняної війни Герої Радянського Союзу С. Бідненко та Д. Курлук.

За швидкоплинними літами криється нелегкий шлях утвердження своїх принципів, пошуків і звершень, зростання та примноження здобутків у підготовці висококваліфікованих освітян. Попереду ще багато цікавих і змістовних планів, нових проектів, для реалізації яких колективу

Продовження на с. 2

потрібно докласти багато зусиль. За 143 роки змінилося чимало: професорсько-викладацький склад, списки випускників, традиції, але прагнення сіяти зерно мудрості й любові до науки залишилося незмінним.

Сьогодні найстарішого педагогічного вишу України

Нині основна мета діяльності нашого університету – подальша імплементація положень Законів України «Про вищу освіту», «Про наукову, науково-технічну діяльність»; проектування, розроблення та впровадження в освітню діяльність системи заходів з якісної підготовки педагогічних, науково-педагогічних і наукових кадрів вищої кваліфікації; посилення науково-дослідної роботи; підвищення конкурентоспроможності випускників, формування професійної культури, виховання патріотизму; міжнародна діяльність та інтегрування системи української педагогічної освіти в єдиний європейський освітній простір.

У структурі Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка функціонує 6 факультетів (дошкільної освіти, початкової освіти, педагогіки і психології, природничої і фізико-математичної освіти, технологічної і професійної освіти, філології та історії); професійно-педагогічний коледж; 3 філії (Барська, м. Бар Вінницької обл.; Кременчуцька, м. Кременчук Полтавської обл.; Сумська).

Освітній процес в університеті забезпечують 18 кафедр. Випускові кафедри очолюють доктори наук, професори: Абакумова В. І., Бірюк Л. Я., Горшкова Л. М., Лавриченко Н. М., Качурик І. І., Курілова В. І., Курок В. П., Луценко Г. В., Міщук Л. І., Новиков А. О., Пономаренко Т. О., Рудишин С. Д.; кандидати наук, доценти Собко В. О., Бондаренко М. І., Ігнатенко Г. В., Ільїна Н. М., Мельник О. С., Корякіна І. В., праця яких є гордістю навчального закладу.

Крім того, науково-дослідну діяльність вишу забезпечують 7 проблемних науководослідних лабораторій та наукова бібліотека. В університеті функціонує спеціалізована вчена рада К 56.146.01 з правом проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, у процесі діяльності якої відбулося 24 захисти кандидатських дисертацій. На підставі наказу МОН України від 22.12.2016 року № 1604 в університеті утворено спеціалізовану вчену раду Д 56.146.01 з правом проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Основою динамічного розвитку навчального закладу є його зважена кадрова політика. В університеті ліцензовано аспірантури за спеціальностями 011 Науки про освіту; 013 Початкова освіта; 015 Професійна освіта; 032 Історія та археологія; 073 Менеджмент. Функціонують докторанти з спеціальностей 13.00.02 – теорія і методика навчання (українська мова); 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Нині університет провадить освітню діяльність за 2 галузями знань (01 Освіта; 07 Управління та адміністрування), 7 спеціальностями освітньо-кваліфікаційного рівня «Молодший спеціаліст»; за 3 галузями знань (01 Освіта; 05 Соціальні та поведінкові науки; 23 Соціальна робота), 15 спеціальностями бакалаврату; за 3 галузями знань (01 Освіта; 05 Соціальні та поведінкові науки; 23 Соціальна робота), 4 галузями знань (01 Освіта; 05 Соціальні та поведінкові науки; 23 Соціальна робота; 07 Управління та адміністрування) і 15 спеціальностями магістрату. Окрім цього, за 10 спеціальностями наш університет здійснює перепідготовку фахівців освітньої галузі; за всіма акредитованими напрямками (спеціальностями) у виші можна пройти підвищення кваліфікації, стажування.

Університет постійно співпрацює з державними інституціями, громадськістю, місцевим самоврядуванням, депутатським корпусом зокрема. Уже близько 15 років наглядову раду університету очолює президент Національної Академії педагогічних наук України, доктор філософських наук, професор, академік НАПН України Кремень Василь Григорович. Завдячуючи йому навчальний заклад має плідну співпрацю з лабораторіями Інституту педагогіки НАПН України: початкової освіти, навчання української мови, літературної освіти, навчання російської мови та мов інших етнічних меншин. У НАПН України багато викладачів університету захистили кандидатські дисертації. Провідні науковці установ НАПН України є членами редколегії «Вісника ГНПУ імені Олександра Довженка».

Університет здійснює активне співробітництво із зарубіжними вищими навчальними закладами як на двосторонній, так і на бага-

Нині Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка – регіональний вищий навчальний заклад IV рівня акредитації (сертифікат серії РД-IV № 1926587, термін дії до 01 липня 2024 року), діяльність якого базується на багатотисячолітніх традиціях розвитку й становлення освіти Сумщини та відповідає сучасним вимогам інформаційно-комунікаційного суспільства, кращим зразкам вітчизняної вищої педагогічної школи України. Функціонування університету ґрунтується на таких принципах: людиноцентризму; толерантності; миролюбства; солідарності; злагодженості функціонування структурної системи навчального закладу; автономії, самоврядування, партнерства, відкритості до змін; цілеорієнтованої мотивації на професійне кадрове зростання; концептуальної, інформаційно-комунікаційної перманентності; соціальної спрямованості освітньої діяльності.

тосторонній основі. Міжнародне співробітництво відбувається відповідно до 16 договорів з навчальними закладами і установами з 8 країн (Бельгія, Білорусь, Боснія і Герцеговина, Казахстан, Канада, Німеччина, Польща, Туреччина). Наш заклад є членом Європейської асоціації з безпеки (персональні члени асоціації – проф. Курок В. П. та доц. Мельник О. С.).

Співробітники закладу беруть участь у міжнародних грантових програмах з метою пошуку додаткових джерел фінансування наукової сфери та розвитку університету в цілому. У програмі Європейського Союзу Еразмус + за напрямом Жан Моне триває робота над проектом «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейської освіти» (виконавці: к.тех.н., доц. Мельник О. С. (керівник проекту), к.пед.н., доц. Коренева І. М., к.пед.н., доц. Загородня Л. П., к.пед.н., ст. викл. Данильченко І. Г.). Проект фінансується з фондів Європейського Союзу.

Університет є засновником і видавцем низки наукових журналів, частина з яких унесена до переліку фахових видань України, а саме: фахового журналу з педагогічних наук «Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки», який унесено до наукометричної бази Index Scopus; збірника наукових праць «Історичні студії суспільного прогресу», представленого в 6 міжнародних наукових базах; електронного збірника наукових праць «Актуальні проблеми лінгводидактики». Університет спільно з історико-культурним заповідником став співзасновником журналу «Сіверщина в історії України», що належить до переліку фахових видань з історії та археології. Завданням університету на майбутнє є розширення переліку наукових періодичних видань, підвищення їхнього рівня.

Мета діяльності університету – забезпечити високу якість вітчизняної вищої педагогічної освіти. Ми свідомі того, що центральне місце в системі освіти належить середній школі. У школі формується особистість, її громадянська позиція та моральні якості. Потужну державу і конкурентну економіку

забезпечить згуртована спільнота творчих людей, відповідальних громадян, активних і підприємливих. Саме таких повинна готувати середня школа України. Ми прагнемо не тільки підготувати студента до роботи в освітній галузі, але й наполегливо дбаємо про формування його особистості, адже складно уявити довершений образ сучасного вчителя, який позбавлений почуття патріотизму за свій навчальний заклад, за Батьківщину.

У Концепції нової української школи, документі, що пройшов громадське обговорення й ухвалений рішенням колегії МОН 27/10/2016, зазначено, що суттєвих змін зазнає процес і зміст підготовки вчителя: «Школа українська буде успішна, якщо до неї прийде успішний вчитель та фахівець – вирішить дуже багато питань щодо якості викладання, обсягу домашніх завдань, комунікації з дітьми та адміністрацією школи. До дітей має прийти людина-лідер, яка може вести за собою, яка любить свій предмет, яка його фахово викладає». У нашому виші для студентів створено широкі можливості для навчання, творчого, наукового та професійного вдосконалення.

З вірою в майбутнє педагогічної науки

Змістові й конструктивні зміни, що відбуваються в системі освіти, зумовлюють необхідність підготовки педагогічних працівників нової генерації, здатних здійснювати професійну діяльність на демократичних і

гуманістичних засадах, реалізовувати освітню політику як пріоритетну функцію держави, формувати в молодого покоління готовність до життя й діяльності в сучасному суспільстві. Інтеграція України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг, впровадження інноваційних педагогічних систем, модернізації змісту освіти та організації її відповідно до запиту сучасності, забезпечення безперервності освіти та навчання протягом усього життя.

З огляду на це в переліку стратегічних завдань ГНПУ ім. О. Довженка такі:

1. Розширення спектру спеціальностей (спеціалізацій), збільшення контингенту студентів, у тому числі за рахунок здійснення підготовки іноземних студентів за акредитованими освітніми програмами.

2. Організація освітнього процесу на засадах національно-патріотичного виховання. Підготовка висококваліфікованих спеціалістів освітньої галузі знань.

3. Подальша автоматизація та інформатизація системи організації й управління освітнім процесом.

4. Підвищення наукової та професійної активності викладачів відповідно до вимог ліцензування та акредитації. Підготовка фахівців вищої кваліфікації.

5. Удосконалення внутрішньої та зовнішньої системи оцінювання якості підготовки фахівців та управління діяльністю університету, його структурних підрозділів.

6. Активізація роботи щодо збільшення фінансових надходжень до спеціального фонду навчального закладу. Ефективне фінансування освітніх програм спеціальностей.

7. Гідне позиціонування університету в національних та міжнародних освітніх рейтингах.

Ректор університету доктор історичних наук, професор Курок Олександр Іванович стверджує: «Історична 140-річна місія Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра

Довженка – підготовка висококваліфікованого, інтелігентного і вимогливого Вчителя – патріота України, провідника національних інтересів, носія загальнолюдських цінностей, конкурентоздатного у вітчизняному та європейському освітньому просторі».

Продовжуючи й розвиваючи цю думку, перший проректор університету кандидат педагогічних наук, доцент Кузнецова Галина Петрівна зазначає: «Ураховуючи те, що наш навчальний заклад – перша педагогічна освітня установа в Україні, реалізація означеної місії спонукає керівництво університету до збереження традицій і набавь, примноження професійно-педагогічного потенціалу майбутнього фахівця освітньої галузі, формування його професійно-навчальних компетенцій, активізації діяльності університету в міжнародному та європейському освітньому просторі. Колектив університету налагоджує дружні наукові зв'язки не лише з вищими навчальними закладами, коледжами, інститутами області та країни, а й з освітніми центрами зарубіжжя».

Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого розвитку суспільства, консолідації всіх його інституцій, гуманізації суспільно-економічних відносин, формування нових життєвих орієнтирів особистості. Віра в майбутнє педагогічної науки, у її результативний розквіт на благо розвитку України – основа працездатності, ініціативності, інтелекту, сумлінності, патріотизму, творчої енергії педагогічного колективу Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

До ювілею Президента НАПН України В. Г. Кременя

Виміри життя академіка В.Г.Кременя: рідна земля і сім'я, освіта, доба, народ, Україна...

«Що ж воно таке – життя, і чи даремно ми живемо на світі...»
В.Г.Кремень

Життя Василя Григоровича Кременя вражає і окрилює своєю незвичайністю – масштабністю філософської думки, безмірною і всеохоплювальною любов'ю до рідної Любитовської землі, що на Крелевеччині Сумщини, бентежною силою громадського діяча і науковця, діапазоном далекоглядності, який уміщає в собі звитягу й наснагу до невтомної творчої праці, громадянську позицію і благородну думку...Непомилне око життя сімдесят років потому вирізило з-поміж інших обдаровану людину, а доля за обдарованість, за вроджений такт, розважну гідність та мудрість, внутрішню культуру й аристократизм, вимогливість до себе, нелегку працю коронувала на постійну причетність до творення духовності, освіченості своєї нації.

Отож – президент Національної академії педагогічних наук України, президент Товариства «Знання» України, президент Спортивної студентської спілки України, академік Національної академії педагогічних наук України, доктор філософських наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, лауреат Державної премії України в галузі освіти, член українських і зарубіжних наукових товариств, почесний доктор низки університетів України й інших країн, почесний професор, голова наглядової ради Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, почесний громадянин рідного села Любитове, Крелевечького й Конотопського районів Сумської області – хіба не вдячність часові за влучний погляд на талант, хіба не уклін долі і батькам за обдарованість, хіба не життєвий триумф ювіляра.

Відразу зринають у пам'яті слова поета: «Його життя як дивне диво із-поміж дивних див...». Навдивовижу дивне... бо складне, цікаве, багатогранне, багате досвідом, друзями, ґрунтовними результатами, щасливе, а отже – не даремне і велими небуденне... бо він в усьому невтомний трудар. Мудрий Гете колись писав: «...щоб пізнати поета, треба піти в його країну...». А чом невтомний трудар не поет? Що це за країна поета-трударя? Це земля, де він народився і зростає, проте не просто в її географічній чи політико-адміністративній характеристиці. Це земля-батьківщина, де він усотував у себе безліч вражень дитинства. Перша подорож селом на храмове свято – Трійцю, коли нікого не попередивши, малий сам пішов додому й не забував, бо, як відповів упевнено дорослим, «...я лобом дивився, шов і знайшов», свідчила про впевненість у виборі шляху.

Дід по батькові Мусій, «майстер на всі руки», навчав життєвої мудрості та привчав до сільської нелегкої праці – качати мед ручною центрифугою, отож «неповторний смак свіжого меду чи свіжого огірка з медом» – незабутні довіку. З дідом косив траву, зернові культури, заготовляв у лісі дрова, рубав, ходив за плугом, навчився верхи на коні «тягати копиці» сина, підкопувати заступом куці картоплі...

Сільськогосподарська праця загартовувала і морально, і фізично, адже «побившись об заклад, носити навколо стогу новонароджене лоша» треба чимало сили...

Сільська вулиця, яку в народі називали Іжиківка, походить на Любитовські луки, до Сейму навчили по-справжньому товаришувати.

Багато чого ювілярові назавжди закарбувалося в пам'яті про дитинство. До сьогоднішнього притягують, манливо ваблять до себе щедрий і ласкавий, духмяний світ полину і чебрецю, чорнобривців і молочаю, міриад коників-скрипалів у траві і дзвінких жайворонків у небі, кришталева вранішня роса, золоті хліба, розкішна і неповторна природа Присейм'я... Усе як у дитинстві, бо воно сформувало основу духу. Рідна земля змережила й відчуття часу, який визначив мрії і масштаб цього духу. Через батька і матір, родичів, ровесників, друзів, односель-

ців поставали і рідна земля, і доба, і великі книги, й великі імена, до яких тягнувся..., і омріяний Київський державний університет ім.Т.Г.Шевченка, де на філософському факультеті хотілося знайти всі відповіді на запитання, які ще дитинство поставило... Університет сприяв формуванню такого душевного ладу, в якому гаптувалися й визрівали розмах уяви, масштабність мислення, прагнення причетності до історії своєї держави, почуття відповідальності за долю свого народу, його освіту, виформувалися шляхи гуманізації традицій українського типу філософствування.

Бажання жити гідно і відповідально, висока гордість за сім'ю, родину, рідну землю, національну науку й освіту спонукають дбати про життєвий вимір і зміст кожного дня, усвідомлено обдумувати кожну справу, дію, сказане і написане, уявляти кожну ділову зустріч, передбачати результат..., а відтак – свідомо не порушувати рівновагу розуму і серця, вимоги часу і бажання думки. Адже характер і стиль життя формувалися в простоті, символічно щасливі часи – «відлиги» і «застою», цензурних втручань, політичних «перетрясок», «перебудови», прагнення до незалежності, до плекання нової держави – вільної України. Отож, життєвими вимірами Василя Григоровича стають велика духовна опірність, людська порядність, розважливість і розсудливість, мудрість і «генетична розумність», прагнення не нав'язувати думку, а в спілкуванні, через радність, національну педагогіку пропонувати й обстоювати її – щоб вистояти, залишитися собою і працювати на благо своєї держави.

Допомагають плідно працювати не лише натхнення, знання, досвід, уміння, горіння душі, відчуття доби, а передусім спілкування з людьми, яке можна назвати кремневим осереддям у життєвих вимірах Василя Кременя, де панує взаєморозуміння, порядність, розкутість і свобода слова... А щоб осягнути глибину душі і думок, органічну народність і людяність Василя Григоровича, його справді треба бачити і чути... Ювіляр сильний, крицевий, дужий, гордий поставою; голос у нього гучний, інтонаційний, упевнений, без галасу, метушні, завжди у свідомості співрозмовника карбується самозаглибленим і розумним словом... Саме Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка гордий такими незабутніми зустрічами, вдячний ювілярові за підтримку і поради, за багаторічну освітянську дружбу, за «щедре, влучне батьківське слово та безвідмовність», що часто любить повторювати ректор університету Олександр Курок.

Життєві виміри В.Кременя сконцентровано і в його працях різного ґатунку: статтях, монографіях, підручниках, посібниках, законодавчих документах, життєписах тощо..., їх близько тисячі.

У них відповідь на громохку ходу часу, на зовнішній диктат, на апогей фальші, відверте протистояння традиційній моноідеологічності, інколи роздуми міждядкові і по-філософськи про цінність політики; у них напружені й широкі, з глибинних нутрів душі професора, академіка, державного мужа пошуки шляхів розвитку України... Україна

шляхетної, освіченої, щасливої, із розкриттям природи українця, його прагнень до самоствердження через творчість, традиції, досвід, через Логос, Софію, Розум. Праці наукові, та в більшості з них усе зливається у єдиний і неосяжний образ України. Прочитаймо лише назви монографій: «Україна: шлях до себе», «Україна: альтернативи поступу», «Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти», «Україна: проблеми самоорганізації»...

Вражає, спонукає до роздумів, повертає в дитинство, відбиває щемом у серці, гордістю в душі науково-публіцистична розвідка Василя Григоровича Кременя «Любитове – моє рідне село», у якій спогади великі і малі, «де все кружляє в дивній круговерті, саме в собі шукає опертя, і є природа мудра, що все створила мовчки. Росинку поту втерла на брові, театр життєвий розпростерла на траві..., там квітку в полі п'є бджола, навшпиньки виглядають жоржини через тин, дорога там лежить за гарбузами, і хтось до когось йде тим шляхом золотим; там чути тишу, і співають птиці, проходять люди гарні і незлі, в пахучій хмарі дощової глици стоїть туман, як небо на землі; там пахне сіном і рояться оси, самі на себе дивляться ліси, розвиднилось траві – такі упали роси, і там щасливі очі у казок..., а ще – душа полів, ти пам'ятаєш стерні? Оцю печаль, покинутість оцю? Останній пензель літньої майстерні – тополя зронить краплю багрецю. І хата, й тин, і груша серед двору, і кияшиння чорне де-не-де, все згадує себе в свою найкращу пору. І стежка, по якій вже тільки сніг іде..., а мати при дорозі заплітає дощ у коси...»

Ці спогади хіба не мить якогось потрясіння, коли побачив світ, як вперше у житті...».

Отож життєпис родоводу, історія рідної землі через описи-спогади, спілкування із неповторною природою, із земляками, коли юність проглядає через багатоліття, а кризь молодість промовляє зрілість – це справді людська справжність..., це здатність з дитинства вправно влучити в бажання жити для інших, для рідної землі, а значить і для себе.

Які побажання в славний ювілей тому, чий життєвий вимір – рідна земля, сім'я, друзі, освіта, доба, народ, Україна – є постійними і безвимірними, хто пишається «рідним селом і природними біотрибунами його життя», друзями і колегами, закликати всіх примножувати славу малої Батьківщини й зберігати Україну, бо «Україна – то народ, а народи не вмирають, а живуть із рода в род», хто не відмахується від спроможності допомогти іншому, хто не латає, не штопає життєвих прогалин, а намагається оминати їх розсудливістю, людяністю, мудрістю...

Сили, снаги, здоров'я, квітучо-запахниких Любитівських серпанків, щасливих зустрічей, натхненних творчих злетів думки, плідної праці в мирі і шанобі на благо своєї Вітчизни, безмежної любові, вдячності й поваги від рідних, друзів, колег, многія літа бажає своєму Вчителю, Наставникові, Сонцелюбові колектив Глухівського НПУ ім.О.Довженка.

Галина Кузнецова, перший проректор Глухівського НПУ ім.О.Довженка за дорученням ректора університету Курка О.І. та трудового колективу

Підготовка вчителя як фахівця нової генерації – завдання вищої школи

Концепція нової української школи так визначає специфіку підготовки фахівця педагогічної галузі: Учителі вивчатимуть особистісно-орієнтований та компетентнісний підходи до управління освітнім процесом, психологію групової динаміки тощо. У зв'язку з цим варто говорити про нову роль учителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини. Збільшиться кількість моделей підготовки вчителя.

За роки існування на факультеті підготовлено близько 11 тис. фахівців, серед яких багато мають державні нагороди, почесні звання. Гідно представляють психолого-педагогічну науку випускники М.С.Вашуленко (доктор пед. наук), Т.П.Новикова (канд. пед. наук), В.Ф.Котляр (канд. пед. наук), М.П.Черниш (канд. пед. наук), Л.Я.Бірюк (доктор пед. наук), Н.О.Головань (доктор психол. наук), М.Т.Мусяка (канд. психол. наук), І.П.Дригус (заслужений працівник освіти і науки України), Н.А.Зінченко (канд. пед. наук) та ін.

Серед випускників факультету є заслужені вчителі й відмінники освіти України, керівники й працівники закладів освіти й інших галузей, працюючи яких високо оцінено державою. Це, без перебільшення, зіркові постаті: Л.К.Гриценко (м. Ірпін), Л.М.Донченко (м. Мерефа), С.И.Чорновал (м. Київ), Р.І.Куриленко (м. Глухів), Д.М.Швець (сміт Терни), Н.С.Кочубей (м. Глухів), В.К.Семенова (м. Буриш), Л.М.Мироновська (м. Глухів), Г.П.Борщ (м.Глухів) і багато інших.

З 2002 року випускники факультету гідно представляли початкову ланку освіти на Всеукраїнському конкурсі «Учитель року» в номінації «Учитель початкових класів», лауреатами якого стали О.В.Журенко (2002 р.), С.І.Увенкова (2004 р.), О.В.Сирота (2006 р.).

Нині в структурі факультету функціонує три кафедри.

Кафедру педагогіки і психології початкової освіти очолює доктор пед. наук, професор Бірюк Л. Я. Вона є представником Глухівського НПУ ім. О. Довженка в Науково-методичній раді МОН України з напрямку 013 Початкова освіта з розроблення Державних стандартів вищої освіти України, що дає можливість визначити перспективу в силовому полі сучасної педагогічної науки та освітньої практики. Колектив кафедри спрямовує зусилля на вдосконалення підготовки вчителів початкових класів нової генерації. На кафедрі започатковано реалізацію освітньо-наукової програми підготовки докторів

« Українська школа буде успішна, якщо до неї прийде успішний учитель».
Концепція нової української школи

Нова школа можлива лише з приходом нових учителів: умотивованих, успішних, креативних. Саме ця теза, зазначена в Концепції нової української школи, лежить в основі організації процесу і змісту підготовки вчителя в нашому освітньому закладі. Наш університет відкритий для всіх, чия кредо – навчати й виховувати майбутніх громадян України, спроможних творчо самовиражатися, удосконалюватися в усіх сферах суспільної діяльності, й освітній зокрема.

У структурі Глухівського НПУ ім. О. Довженка функціонує 6 факультетів (початкової освіти, технологічної і професійної освіти, дошкільної освіти, педагогіки і психології, природничої

ФАКУЛЬТЕТ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ (декан – доц. Гречаник Наталія Ігорівна)

філософії за спеціальністю 013 Початкова освіта, що дає змогу підготувати плеяду молодих учених у галузі початкової освіти.

Кафедру теорії і методики початкової освіти з 2008 року до 2014 року очолював доктор пед. наук, професор, академік НАПН України Вашуленко М. С. Нині кафедрою керує доцент Собко В.О. Основною метою роботи кафедри є вдосконалення освітнього процесу з методик навчання предметів у початковій школі відповідно до сучасних вимог підготовки майбутніх спеціалістів, зокрема в аспекті проведення науково-методичних конференцій, семінарів у співробітництві з установами НАПН України, вищими навчальними закладами, загальноосвітніми школами.

За останні роки викладачами кафедри було виконано прикладні дослідження, що пройшли конкурсний відбір і фінансувалися за кошти МОН України: «Підготовка майбутніх учителів початкових класів до формування у молодших школярів ключових і предметних компетентностей» (керівник – професор Вашуленко М.С.); «Розроблення системи формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій» (керівник – доцент Собко В.О.).

Колектив кафедри педагогіки та менеджменту освіти – це перспективна команда викладачів, авторитетних та молодих науковців, які спрямовують свої інтелектуальні зусилля на розв'язання проблеми підготовки нової високопрофесійної генерації менеджерів у галузі освіти. Очолює кафедру доктор пед. наук Луценко Г. В. Наукову роботу кафедри зорієнтовано на розроблення моделі управління сучасним закладом освіти, впровадження педагогічного досвіду, керівництва творчими групами менеджерів освіти.

За ініціативи професорсько-викладацького складу кафедри в університеті успішно здійснюється підготовка магістрів за спеціаль-

ністю 073 «Менеджмент» зі спеціалізацією «Управління навчальним закладом». При кафедрі також започатковано реалізацію освітньо-наукових програм підготовки докторів філософії за спеціальностями 011 Науки про освіту, 073 Менеджмент.

В умовах компетентнісного підходу зростає роль педагогічної практики, що здійснюється на факультеті протягом усього періоду навчання. Базами для проведення практики студентів факультету є загальноосвітні навчальні заклади, вищі навчальні заклади м. Глухова, району, області, України. Залежно від конкретних дидактичних цілей майбутні фахівці проходять такі види практик: польову, безвідвідувану, навчально-виховну в літніх оздоровчих таборах, навчально-залкову, на робочому місці вчителя початкових класів, організаційно-управлінську, дослідницьку, науково-методичну. Результатом педагогічної практики є усвідомлення студентами можливості застосування сучасних педагогічних, інформаційних технологій в освітньому процесі початкової ланки й вищих закладів освіти.

Факультет відкритий до співпраці з провідними навчальними закладами, НАНУ та НАПНУ, науковими установами України та Європейського Союзу. Нині в нас працюють кандидати пед. наук В.О.Собко, Г.С.Демидчик, О.О.Вишник, О.О.Шрамко, Т.Ф.Зенченко, які свого часу захистили дисертації під керівництвом академіка НАПН України Вашуленка М. С. Кафедра педагогіки та менеджменту освіти започаткувала співробітництво на партнерських засадах із науковим колективом відділу економіки та управління ЗСО Інституту педагогіки НАПН України.

На факультеті початкової освіти постійно прагнуть до вдосконалення навчально-виховного процесу, доведення його рівня до вимог часу.

ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ (декан – доц. Ігнатенко Сергій Віталійович)

Нині на факультеті функціонують три випускові кафедри. Вони здійснюють підготовку фахівців за чотирма спеціальностями: 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології); 015.01 Професійна освіта (Будівництво); 015.17 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості); 015.18 Професійна освіта (Технологія виробництва і переробки продуктів с/г господарства).

Осередком технологічної освіти в Сумській області є кафедра технологічної і професійної освіти. Її очолює доктор педагогічних наук, професор Курок Віра Панасівна. З 2016 року при кафедрі функціонує науково-дослідна лабораторія «Професійна підготовка вчителів технологій», мета діяльності якої – вивчення й аналіз теоретико-методологічних основ і вітчизняної та закордонної практики професійної підготовки вчителя технологій у педагогічних університетах. Лабораторією проводяться обласні, місцеві, районні науково-методичні семінари, підвищення кваліфікації та перепідготовки вчителів трудового навчання, підготовка спільних статей з учителями трудового навчання тощо.

Останні результати досліджень кафедри були представлені на VIII Міжнародній виставці «Інноватика в сучасній освіті» та IV Міжнародній виставці «World Edu» (2016 р.). Наукова робота проф. Курок В. П. та доц. Шевеля Б. О. «Використання історичного досвіду в організації сучасної системи інженерно-педагогічної освіти» нагороджена дипломом першого ступеня.

Кафедра професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва на сьогодні є провідною в підготовці викладачів спецпредметів с/г профілю для закладів професійної освіти Сумської, Чернігівської та інших областей України. Її очолює кандидат пед. наук, професор Ігнатенко Ганна Володимирівна, автор багатьох наукових праць з педагогіки, співавтор виданого у 2013 році посібника з грифом МОН «Професійна педагогіка».

Кафедру професійної освіти та комп'ютерних технологій очо-

лює кандидат педагогічних наук, професор Бондаренко Микола Іванович. Вона є провідною в підготовці інженерно-педагогічних кадрів, а саме викладачів спецпредметів будівельного профілю для закладів професійної освіти України.

За період існування на факультеті спеціальності «Трудове навчання» було підготовлено близько 2400 висококваліфікованих спеціалістів, більшість із яких пов'язала своє життя зі школою. На глибоку повагу заслуговують випускники факультету, які пов'язали своє життя зі школою і мають значні професійні здобутки. Це Борщ Володимир Миколайович – директор Ярославської ЗОШ І-ІІІ ступенів, який активно працює над удосконаленням методичної бази з підготовки вчителів трудового навчання та технологій і є автором низки навчально-методичних праць; Кириченко Сергій Миколайович – учитель трудового навчання та фізичної культури Глухівського НВК; ДНЗ – ЗОШ І-ІІІ ступенів № 4, який у 2017 році став переможцем міського конкурсу «Професіонал 2016 року» в номінації «Золоті руки». За вагомих внесок у справу навчання та виховання молодого покоління у 2014 році кандидатуру Кириченка С. М. занесено до Книги Пошани Глухівської міської ради; Медвідь Ольга Юріївна – учитель трудового навчання вищої категорії Кролевецької спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 3, вчитель-методист, відмінник освіти України, заслужений учитель України. Вона є співавтором низки підручників та посібників з трудового навчання, членом робочої групи, що здійснила оновлення програм з трудового навчання і технологій, та ін.

Факультет підтримує творчі зв'язки з науковими установами України. Чимало викладачів факультету захистили кандидатські дисертації в НАПНУ: це і декан факультету кандидат пед. наук, доцент Ігнатенко С. В. (захист відбувся в Інституті вищої освіти НАПН України), і кандидати пед. наук Дещенко О. М. та Благосмислов О. С., які захистили дисертації в Інституті педагогіки

НАПН України.

Свідченням співпраці є проведений на факультеті у квітні 2017 року Всеукраїнський науково-методичний семінар за темою «Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій». Захід відбувся за ініціативи кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва спільно з Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України, Чернігівським НПУ імені Т. Г. Шевченка, ДВНЗ «Донецький державний педагогічний університет», Уманським ДПУ імені П. Тичини за сприяння Міністерства освіти і науки України.

Співголовою орккомітету семінару була директор Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, доктор пед. наук, професор, член-кореспондент НАПН України Радкевич Валентина Олександрівна. У складі орккомітету працювала Кулалаєва Наталія Валеріївна – завідувач лабораторії технологій професійного навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, кандидат хімічних наук, доцент. З доповіддю на семінарі виступив один із почесних гостей – Каленський Андрій Анатолійович, завідувач лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, доктор пед. наук, доцент.

У результаті такої плідної співпраці факультет вийшов на рівень підписання низки угод і договорів з лабораторіями Інституту професійно-технічної освіти НАПН України та Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти в Сумській області щодо подальшої спільної діяльності в напрямі вдосконалення і модернізації підготовки майстрів виробничого навчання та викладачів професійного навчання для професійних навчальних закладів України в рамках ступеневої освіти.

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (декан – доц. Загородня Людмила Петрівна)

Дошкільна освіта як перша самоцінна ланка в системі освіти України створює підґрунтя для подальшого навчання і виховання молодого покоління в шкільні роки. У світлі реформування вищої освіти факультет здійснює підготовку фахівців зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта» за освітніми ступенями «бакалавр» і «магістр». Студенти здобувають кваліфікації за освітнім ступенем «бакалавр» – вихователь дітей раннього та дошкільного віку, інструктор з фізичної культури; керівник гуртка іноземної мови (англійської); організатор образотворчої діяльності дітей дошкільного віку; музичний керівник дошкільного навчального закладу; за освітнім ступенем «магістр» – викладач педагогіки та психології дошкільної, організатор дошкільної освіти.

За 30 років плідної праці викладачами факультету підготовлено 6 тисяч фахівців для дошкільних і позашкільних навчальних закладів, педагогічних коледжів, університетів, міських, районних та обласних відділів освіти. Четверта частина випускників працює в НВК. Пишається факультет своїми випускниками, які успішно захистили кандидатські дисертації і працюють у нашому університеті: Титаренко С.А. (канд. пед. наук, доц.), Цись Д.І. (канд. пед. наук, ст. викл.), Хлус Н.О. (канд. наук з фіз. вих. і спорту, ст. викл.),

Лісневська Н.В. (канд. пед. наук, ст. викл.), Куліш І.Д. (канд. пед. наук, ст. викл.), Марєєва Т.В. (канд. пед. наук, асист.) та ін.

При факультеті дошкільної освіти функціонує три кафедри: дошкільної педагогіки і психології (завідувач – доктор пед. наук, професор Пономаренко Т. О.), теорії і методики дошкільної освіти (завідувач – канд. пед. наук, доцент Корякіна І. В.), безпеки життєдіяльності, фізичного виховання та здоров'я людини (в.о. завідувача – канд. техн. наук, доцент Мельник О. С.).

Кафедри плідно займаються науково-дослідною роботою. У 2016 році захистили кандидатські дисертації викладачі Куліш І. Д. і Лісневська Н. В. (місце захисту – Інститут проблем виховання НАПНУ), у 2017 році – Ковальчук А. А. і Марєєва Т. В. Викладачі кафедри систематично видають монографії, навчально-методичні посібники, що використовуються в освітньому процесі факультету, університету й інших вишів України.

Викладачі кафедр дошкільної педагогіки і психології та безпеки життєдіяльності, фізичного виховання та здоров'я людини в складі робочої групи другий рік реалізують грантову програму Європейського Союзу Еразмус+ «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду» (керівник – доцент

Мельник О. С.). За час реалізації проекту створено електронні курси зі спеціальної дисципліни «Реалізація стратегії екологічної безпеки: інтеграція європейського досвіду», проведено науково-методичні заходи: дебати, конференції, круглі столи з студентами ВНЗ України, працівниками дошкільних закладів, шкіл, громадськістю, пройдено стажування в Польщі.

Факультет є центром навчально-методичної роботи в області. Робота наукових лабораторій факультету («Використання педагогічного менеджменту як умови формування готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців дошкільної освіти», «Безпека та здоров'я людини»), спортивних секцій (волейбол, баскетбол, футбол, дзюдо, настільний теніс, фітбол-аеробіка, степ-аеробіка, шахи) дає змогу якісно формувати не тільки конкурентоспроможного фахівця-професіонала для дошкільної ланки освіти, а й фізично розвинену особистість з активною громадянською позицією, високою культурою, креативними здібностями.

Перспективами розвитку факультету є підготовка докторів наук як очільників кафедр факультету, розвиток міжнародної співпраці, розроблення дистанційних курсів навчання.

СПЕЦВИПУСК

ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ (декан – доц. Цюкало Людмила Євгенівна)

Професорсько-викладацький склад кафедри теорії і методики фізичного виховання на чолі з професором В.І. Куріловою забезпечує високий рівень підготовки майбутніх фахівців спеціальності «Фізична культура», їхнє професійне становлення, адже відродження і зміцнення національного суверенітету України неможливе без здорових, гармонійно розвинутих людей, здатних вирішувати питання фізичного розвитку і виховання дітей та молоді.

Провідні спортсмени університету беруть участь у міжнародних, всеукраїнських та регіональних змаганнях, де посідають призові місця, з біатлону та лижних гонки (Тихонова Н., Носатова Г., Москаленко М., Юнак А.), тхеквондо (Лизун Д.) вільної боротьби (Картошкіна Н., Філатов О.), шорт-треку (Пирогов Р.), ушу-саньшоу (Горобець Т.), боксу (Шелестюк Б., Шелестюк Т., Глазко Г.) тощо.

Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи є випусковою. Її очолює професор Мішчик Людмила Іванівна – визнаний учений і громадський діяч. За її ініціативи в університеті було розпочато підготовку фахівців зі спеціальності «Соціальна робота». Підставою для відкриття було засвідчення дефіцитності та, як наслідок, потреби у фахівцях із соціальної роботи в Глухівському районі. Нині викладачі кафедри здійснюють підготовку спеціалістів освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальностями «Соціальна педагогіка» і «Соціальна робота» та «магістр» за спеціальністю «Соціальна робота».

Основною метою роботи кафедри є підготовка студентів соціальної сфери діяльності до реалізації інноваційних технологій у про-

цесі соціально-педагогічної і навчально-виховної діяльності з урахуванням суспільних вимог, потреб практики, споживачів освітніх і соціально-культурних послуг. Результатом науково-дослідницької діяльності кафедри є створення навчально-методичної лабораторії інноваційних соціально-педагогічних технологій.

За ініціативи проф. Мішчик Л. І. укладено міжнародний договір про співпрацю з Університетом прикладних наук Циттау-Герліц (Німеччина) та Запорізькою обласною громадською організацією «Центр підтримки сім'ї та просвіти в громаді Флоренс».

Кращі випускники університету нині працюють на кафедрі психології, зокрема Н. М. Ільїна, кандидат психологічних наук, доцент, її очолює. Своєю чергою вона захистила кандидатську дисертацію в Інституті психології ім. Г. С. Костюка НАПНУ. Минулого року в цій самій установі старший науковий ступінь кандидата психологічних наук її колега старший викладач О. В. Зінченко. Гідно представляють кафедру психології кандидати психологічних наук, старші викладачі Євменова Т. М. та Журевель А. В.

Практика – це реальне соціально-психологічне поле, де інтенсивно здійснюється процес утвердження й розвитку майбутнього фахівця. Після її проходження студент стає іншим: змінюється внутрішня його позиція, трансформується система особистісних цінностей і професійно-педагогічних настанов, розширюється життєвий і професійний досвід. Базами практик для студентів факультету є навчальні заклади, державні установи, з якими укладено відповідні договори про співпрацю, а саме: Глухівська та Кро-

левецька ЗОШ, спортивні ДЮСШ м. Кролевець та м. Глухів, Управління праці та соціального захисту населення, Реабілітаційний центр для дітей інвалідів, Територіальний центр обслуговування населення Глухівської міської ради, Центр зайнятості на селі Глухівської міської ради, Центр соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді, Глухівський ДНЗ (ясла-садок) «Зірочка».

Більшість випускників кафедри працює за фахом. Це А. Васильченко – кандидат психологічних наук, старший викладач Одеського національного морського інституту, М. Гурець – методист методичного кабінету відділу освіти (м. Глухів), Н. Гончарова – психолог обласної психіатричної лікарні, Ю. Кленько – психолог спеціалізованого центру «Щасливі діти» (м. Суми), М. Науменко – психолог зони АТО, учасник бойових дій, О. Поліщук – психолог-дельфінотерапевт НЕМО (м. Анапа, м. Харків, м. Одеса, Казахстан), Ю. Стороженко – спеціаліст відділу освіти (м. Білопільля) та багато інших.

Перспективи розвитку факультету: удосконалення якості навчання шляхом залучення до освітнього процесу інноваційних технологій: групова соціальна робота, ігрова терапія, соціальне проектування, франчайзинг; проведення міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, запровадження наукових проєктів «Виховання громадянина в дошкільному віці», «Ми вчимося не для школи, а для життя»; розширення функцій науково-дослідних лабораторій кафедр факультету; сприяння розширенню роботи студентського самоврядування.

ФАКУЛЬТЕТ ПРИРОДНИЧОЇ І ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ
(декан – доц. Хроленко Марина Володимирівна)

Діяльність факультету спрямована на забезпечення потреби освітніх закладів України, зокрема Сумської та прилеглих до неї областей, у висококваліфікованих педагогічних кадрах. Факультет здійснює підготовку фахівців за спеціальностями: 014 Середня освіта (Біологія), 014 Середня освіта (Фізика), 014 Середня освіта (Математика) освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр».

Підготовку вчителів біології здійснюють дві випускові кафедри: кафедра біології та основ сільського господарства, кафедра теорії і методики викладання природничих дисциплін.

Викладачі спеціальності ефективно співпрацюють з інститутами та центрами НАПН і НАН України. У рамках наукової теми «Фундаменталізація біологічної освіти в педагогічному університеті у вимірах сталого розвитку» (керівники: проф. Рудийшин С. Д. і проф. Горшкова Л. М.) факультет співпрацює з Ботаничним садом імені М. М. Гришка НАН України, Інститутом ботаники імені М. Г. Холодного НАН України

У 2016 році ГНПУ ім. О. Довженка спільно з НАПН України були співорганізаторами Міжнародного екологічного форуму «Екологія. Освіта. Наука», на якому університет представила доцент кафедри теорії і методики викладання природничих дисциплін, докторант І. М. Коренева, яка свого часу захистила кандидатську дисертацію в Інституті педагогіки НАПН України.

На базі факультету спільно з Інститутом вищої освіти НАПН України, Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України у 2016 р. проведено I Всеукраїнську науково-практичну Інтернет-конференцію «Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку природничих наук та методик їх викладання».

Кафедри факультету тісно співпрацюють з лабораторією хімічної і біологічної освіти НАПН України, національним природним парком «Деснянсько-Старогутський» та іншими науковими установами України. Практичний цикл занять з багатьох дисциплін студенти вивчають на експериментально-дослідних ділянках Інституту луб'яних культур.

Викладачі співпрацюють з учителями біології міста і району,

надають їм методичну допомогу. Співпраця простежується і в процесі проходження студентами педагогічних практик. Базами проходження практик є: освітні заклади I–III ст. м. Глухова, пришкольні майданчики ЗОШ I–III ст. м. Глухова, ЦРП м. Глухова, літні оздоровчі України, ВНЗ I–II р.а., ліцеї, колежі, інші освітні установи нового типу, ВНЗ III–IV р.а.

Випускники спеціальності продовжують традиції викладання у вищій школі: Коренева І. М. – канд. пед. наук, доцент кафедри теорії і методики викладання природничих дисциплін, докторант ГНПУ ім. О. Довженка; Мегем О. М. – канд. пед. наук, доцент кафедри біології та основ с/г ГНПУ ім. О. Довженка; Хроленко М. В. – канд. пед. наук, доцент, декан факультету природничої і фізико-математичної освіти ГНПУ ім. О. Довженка; Шевель А. О. – канд. філософ. наук, доц. кафедри філософії СНАУ; Паламар О. М. – канд. психол. наук, доц. кафедри тифлопедагогіки НПУ ім. М.П. Драгоманова; Володько Л.А. – викладач біології та екології Глухівського агротехнічного інституту ім. С.А. Ковпака СНАУ; Бондаренко С. Б. – викладач географії Глухівського агротехнічного інституту ім. С. А. Ковпака СНАУ та ін.

Багато випускників досягли вагомих успіхів і у середній школі, зокрема: вчителі біології Гулакова І. М. (Глухівської ЗОШ I–III ст. № 6, «Вчитель року – 2016»), Рудоміна Т. М. (Глухівська ЗОШ I–III ст. № 6), Хіман Н. А. (Глухівська ЗОШ I–III ст. № 4), Берчанова А. М. (Глухівська ЗОШ I–III ст. № 1).

Підготовка вчителів математики і фізики здійснюється на базі кафедри фізико-математичної освіти та інформатики, яку очолює доктор фізико-математичних наук, професор Качурик Іван Іванович. Члени кафедри розробляють навчально-методичні посібники, методичні рекомендації тощо. Цього року вийшла монографія Кугай Н. В. «Методологічні знання майбутнього вчителя математики» і викладачами кафедри видано навчальний посібник «Фізика та математика: фахова підготовка студентів педагогічних університетів».

За час існування кафедра фізико-математичної освіти та ін-

форматики зробила значний внесок у підготовку вчителя фізики (астрономії). Так, спільно з науково-дослідними установами НАПН України та НАН України функціонує лабораторія формування фахової компетентності вчителя фізики та інформатики під керівництвом професора Качурика І. І.

Викладачі кафедри плідно працюють над написанням монографій, навчальних посібників з фізики та астрономії, а також методик їх викладання. Так, нещодавно вийшла у світ монографія Б. О. Грудиніна «Розвиток дослідницької компетентності учнів старших класів: теорія і практика». Зазначимо, що Б. О. Грудиніна успішно завершила роботу над докторською дисертацією під керівництвом доктора педагогічних наук, професора, академіка-секретаря Відділення загальної середньої освіти НАПН України Ляшенка Олександра Івановича.

Кафедра співпрацює з Радіоастрономічним інститутом НАН України (м. Харків), головною астрономічною обсерваторією НАН України та астрономічним обсерваторією КНУ імені Т. Шевченка, з Об'єднаним інститутом довгобазової інтерферометрії VLBIERIC (JIVE) (Нідерланди), а також із Гамбурзьким інститутом фізичних досліджень у Дезі (Німеччина), беручи участь у проведених щорічних експериментальних досліджень на синхротроні.

На базі кафедри постійно діє методичний семінар учителів фізики. Випускники знаходять робочі місця на ринку праці, є запит на них у школах міста, області; і поки є така тенденція – є мотивація діяльності кафедри фізико-математичної освіти та інформатики. Випускники кафедри працюють директорами загальноосвітніх шкіл різних областей (М. А. Аносов, Ю. А. Самойленко та ін.), працівниками відділів освіти (С. В. Обуховський та ін.), викладачами фізики, математики коледжів (О. В. Сорока, О. В. Гаврилов та ін.) та шкіл (О. В. Рознятовська, С. М. Шликов, Н. М. Свірєпова, С. М. Маслюк та ін.).

Перспективними напрямками розвитку факультету є формування загальнонаукових, дослідницьких та фахових компетентностей у майбутніх учителів.

ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ ТА ІСТОРІЇ (декан – доц. Лучкіна Любов Василівна)

Сьогодні на факультеті здійснюється підготовка фахівців за трьома спеціальностями: «Українська мова і література», «Мова і література (Англійська)», «Історія».

За час функціонування спеціальності «Українська мова і література» на ринку праці було випущено близько 1500 спеціалістів, 60 % з яких працюють за фахом учителя української мови і літератури.

Восьмий рік поспіль кафедра української мови, літератури та методики навчання співпрацює з Луганським національним університетом ім. Т. Шевченка (м. Старобільськ), результатом чого є щорічні збірники студентських наукових праць, матеріали для педагогічної практики «Методична скарбничка педагога», спільне видання збірника наукових праць викладачів та кращих учителів міста і району.

Близько 20 років факультет співпрацює з Інститутом педагогіки НАПН України з питань підготовки науково-педагогічних кадрів для факультету. Під керівництвом доктора пед. наук, професора Волошиної Н. І. успішно захистили кандидатські дисертації викладачі кафедри української мови, літератури та методики навчання Т. І. Дятленко, В. Й. Гриневич, Н. В. Гоголь, С. П. Привалова. Під керівництвом доктора пед. наук, професора Вашуленка М. С. захистили дисертації з методики навчання української мови В. А. Каліш, Л. В. Лучкіна. Науковим керівником доцента кафедри Цінько С. В. була Шелехова Г. Т., провідний науковий співробітник лабораторії навчання української мови Інституту педагогіки НАПН України, кандидат педагогічних наук. Науковим керівником дисертацій Г. П. Кузнецової та І. Г. Данильченко була кандидат пед. наук, старший науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України Шевченко З. О.

У квітні 2017 року було укладено угоду про співпрацю з відділом навчання української мови та літератури (керівник – доктор пед. наук, професор Голуб Н. Б.) Інституту педагогіки НАПН України, відповідно до якої викладачі спільно із учителями шкіл міста брали участь у репрезентації та рецензуванні нових підручників, розроблених науковими співробітниками відділу навчання української мови та літератури.

На сьогодні кафедра іноземних мов та методики викладання є випусковою за напрямом підготовки студентів спеціальності «Мова і література (Англійська)». Навчання здійснюється за ОС «бакалавр», а з 2017 року і за ОС «магістр».

За час функціонування спеціальності на ринку праці було випущено близько 800 спеціалістів, 50% з яких працюють за фахом учителя англійської мови і світової літератури у різних регіонах України та за кордоном.

Коллективом кафедри підготовлено навчальні посібники з курсів «Практична граматики англійської мови», «Латинська мова»,

«Теоретична фонетика та граматики англійської мови», «Основні вимоги до написання науково-дослідних робіт з іноземної мови», «Навчання англійського писемного мовлення», «Іноземна мова за професійним спрямуванням» та ін., розроблено навчально-методичні рекомендації до проведення всіх видів практик.

Спеціальність «Історія» відносно нова: підготовка бакалаврів розпочалася у 2011 р.

Упродовж навчання студенти вивчають більше двадцяти профільних дисциплін, а після першого курсу проходять літню археологічну практику в межах Батуринської Міжнародної українсько-канадської археологічної експедиції.

Високий рівень роботи кафедри з підготовки фахівців за останні три роки був тричі підтверджений Міністерством освіти та науки і як позитивний, а саме: 2015 р. була отримана ліцензія для підготовки фахівців спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) за ОС «магістр» і здійснено першу акредитацію спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) за ОС «бакалавр»; у 2016 р. було відкрито аспірантуру за спеціальністю 032 Історія та археологія; у 2017 році здійснено першу акредитацію спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) за ОС «магістр».

У 2017 р. відбувся перший випуск магістрів, які отримали кваліфікацію «Історик. Учитель історії».

Упродовж усього періоду становлення й розвитку факультету здійснюється тісна співпраця з відділами освіти Сумщини, загальноосвітніми навчальними закладами, педагогічними училищами та коледжами: участь викладачів у роботі Малої академії наук, участь учителів у засіданнях кафедр, науково-практичних конференціях факультету, державних екзаменаційних комісіях тощо.

Педагогічна практика – важлива складова підготовки майбутнього вчителя. Бази педагогічних практик для студентів факультету – це загальноосвітні школи міста Глухова, району та Сумської області, ВНЗ I–II рівнів акредитації, літні оздоровчі табори.

На вимогу завдань, що стоять перед сучасною освітою, факультет узяв на себе такі зобов'язання: забезпечувати інтеграцію факультету у світовий освітній, науковий та культурний простір; розвивати взаємовигідне співробітництво факультету із зарубіжними вищими навчальними закладами; здійснювати міжнародне співробітництво за такими напрямками: участь у програмах двостороннього міждержавного обміну студентами, науково-педагогічними працівниками; стажування та навчання за кордоном студентів, науково-педагогічних та наукових працівників; проведення спільних наукових досліджень.

Відповідно до чинного законодавства України про вищу освіту ГНПУ ім. О. Довженка провадить освітню діяльність із підготовки висококваліфікованих фахівців педагогічної галузі. На часі провадження інноваційної наукової, науково-технічної діяльності, проведення фундаментальних та/або прикладних наукових досліджень, а отже, розширення інфраструктури навчальних, наукових, науково-виробничих підрозділів, забезпечення їх роботи сучасним оснащенням, розроблення власних експериментальних освітніх програм, навчальних планів з метою підготовки нового вчителя нової української школи. Ми свідомі того, що майбутнє України – в національній системі освіти, «апостолом правди і науки» якої є український Педагог.

Насамкінець зазначимо: аби в педагогічні навчальні заклади прийшла навчатися найбільш обдарована молодь, яка має покликання до педагогічної діяльності, потрібно розв'язати одну з найскладніших проблем, що постала нині перед суспільством загалом і психолого-педагогічно наукою зокрема, – сформувати поважне, шанобливе ставлення людей до освіти і до вчителя.

Професійне навчання відіграє важливу роль у становленні особистості майбутнього вчителя, збагачуючи студента професійними знаннями, вміннями й навичками, розвиваючи педагогічне мислення, формуючи модель професійної поведінки. Водночас особистість розвивається лише тоді, коли відбуваються ті чи інші істотні зрушення в її життєвому й професійному досвіді, що неминуче приводить до нового ставлення до себе та навколишнього світу. Однією з провідних подій у професійно-орієнтованому житті майбутнього вчителя є педагогічна практика. Вона є важливим щаблем у процесі його особистісного зростання.

Науковий поступ довженківського вишу

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка активно розширює горизонти вітчизняної науки і освіти, наполегливо здобуває визнання, здійснює підготовку висококваліфікованих наукових кадрів, упроваджує інноваційні розробки в галузі освіти. За час існування університет розвинув потужний науковий потенціал.

Від розвитку та цілеспрямованої наукової роботи значною мірою залежить науковий імідж університету і якість підготовки студентів. Політика розвитку вишу спрямована на визнання студента стрижнем реформування освітньої діяльності, його інтелектуального та всебічного розвитку.

Традиції наукової роботи, закладені понад сто років тому, продовжують і розвивають сучасники.

Сьогодення і майбутнє нашого навчального закладу визначає подальший інноваційний розвиток освіти й науки, якість підготовки нових поколінь фахівців. В університеті під керівництвом досвідчених науковців на базі кафедр функціонує більше десяти ефективних наукових підрозділів – науково-дослідних лабораторій психолого-педагогічного, педагогічного, інженерно-педагогічного, філологічного, історичного, біологічного та фізико-математичного напрямів.

У кожній сфері діяльності є особистості, які своїм високим професіоналізмом, великою працелюбністю і життєвою мудрістю роблять її елітною. Саме таким є авторитетний в Україні вчений, чий науково-методичні ідеї впроваджуються в практику роботи освітан, – доктор педагогічних наук, професор, академік АПНУ, заслужений діяч науки і техніки України **Вашуленко Микола Самійлович** – автор понад 250 наукових праць, букварів, підручників з рідної мови, навчальних і методичних посібників для вчителів, програм та підручників з методики викладання української мови. Наукова та педагогічна діяльність Миколи Самійловича ґрунтується на концепції комунікативно-діялістичного підходу до оволодіння мовою як засобом спілкування. Він є автором Державного стандарту початкової шкільної мовної освіти, нової типової програми з рідної мови, створеної у співпраці з колегами з Інституту педагогіки АПН України.

На базі університету функціонує наукова школа М. С. Вашуленка «Теоретико-методичні засади комплексного підходу до фахової підготовки вчителя початкових класів», що працює за напрямками: проведення теоретичних та експериментальних досліджень актуальних проблем навчання і виховання молодших школярів та всебічної професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів; використання результатів досліджень у процесі підготовки науково-педагогічних кадрів для початкової школи; проведення науково-методичних конференцій, семінарів у співробітництві з установами НАПН України, ВНЗ, загальноосвітніми школами.

Під керівництвом ученого захищено понад 20 кандидатських і дві докторські дисертації. Творчим колективом наукової школи обґрунтовано теоретичні та методичні засади підготовки вчителів початкових класів до формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів; розроблено методику їх підготовки до формування в молодших школярів ключових і предметних компетентностей; визначено особливості підготовки вчителя до роботи з текстом на когнітивно-комунікативній основі та формування в молодших школярів соціокультурної компетентності на уроках рідної мови; створено методику навчання української мови в 2 класі на засадах компетентнісного підходу тощо.

У плеяді наукової спільноти в галузі методології й практики підготовки соціальних педагогів України доктору педагогічних наук, професору **Міщик Людмили Іванівни** належить особливе місце. Її дослідження в галузі соціальної педагогіки в Україні, підготовки спеціалістів із соціальної педагогіки є класикою вітчизняної соціально-педагогічної науки. Під керівництвом Людмили Іванівни захищено 1 докторську та 15 кандидатських дисертацій. Вона є автором понад 145 наукових праць.

Створення наукової школи професора Л. І. Міщик «Психолого-педагогічні засади формування соціального педагога в умовах вищого навчального закладу» зумовлено потребою держави у висококваліфікованих, професійно мобільних, конкурентоспроможних і затребуваних на ринку праці фахівців, готових виконувати складні професійні функції та завдання, із широким світоглядом, професійним мисленням і творчим потенціалом.

Результативністю роботи школи є крос-культурні дослідження зі статево-рольових стереотипів, дослідження з проблем інтеграції молодих інвалідів у суспільство; дослідження проблем потреб людей похилого віку; проблем стресу в людей, котрі обслуговують хворих, та інші. Результати роботи дослідження впроваджувались у навчальний процес, що, у свою чергу, стало основою теоретичної та практичної підготовки фахівців із соціальної педагогіки.

У сфері соціально-педагогічних послуг для населення наукова школа Людмили Іванівни розробила та реалізує програми «Ми такі ж, як і всі»; «Здорове покоління»; програма для маленьких дітей «Друг»; «Студентський педагогічний кіноклуб» тощо.

Наукова лабораторія інженерно-педагогічного профілю під керівництвом завідувача кафедри технологічної і професійної освіти, доктора педагогічних наук, професора **Курок Віри Панасівни** «Інженерна підготовка майбутніх учителів трудового навчання» здійснює розроблення тем, що визначають систему інженер-

ної підготовки майбутніх учителів трудового навчання, комп'ютеризацію процесу вивчення інженерних дисциплін у педагогічному ВНЗ та впровадження інформаційних технологій на уроках трудового навчання в загальноосвітній школі.

Віра Панасівна – автор близько 100 наукових праць. Результати наукових досліджень представлені у вигляді ґрунтовних монографічних досліджень, навчальних посібників, статей, навчально-методичних посібників. Проблеми та здобутки науково-педагогічної діяльності молоді є темою обговорень на засіданнях кафедри та методологічних семінарах. За рахунок підготовки аспірантів формується майбутній викладацький склад кафедри.

Наукова лабораторія завідувача кафедри педагогіки і психології початкової освіти, доктора педагогічних наук, професора **Бірюк Людмили Яківни** «Теоретико-методичні засади реалізації креативного підходу до фахової підготовки вчителя початкових класів» проводить наукові дослідження за напрямками: розвиток мовлення учнів початкової ланки освіти; збагачення словникового запасу молодших школярів; теорія і технології формування комунікативної компетентності з російської мови майбутнього вчителя початкових класів у процесі професійної підготовки; творчий рівень розвитку професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів.

Представниками наукової лабораторії підготовлено і захищено низку дипломних і магістерських робіт. На кафедрі створено наукове середовище, що сприяє формуванню і розвитку в студентів науково-дослідницьких умінь, залученню їх до активної самостійної наукової діяльності. Викладачі кафедри забезпечують активну наукову роботу студентів шляхом належної організації та проведення науково-дослідницької роботи впродовж усіх років навчання майбутніх фахівців в університеті. Вона реалізується в участі студентів у наукових конференціях, студентських олімпіадах, публікації наукових праць студентів, роботі викладачів з обдарованою молоддю.

При кафедрі української мови, літератури та методики навчання функціонує наукова лабораторія «Театральне мистецтво і драматургія як складова професійної підготовки майбутнього вчителя» під керівництвом доктора філологічних наук, професора **Новикова Анатолія Олександровича**. Наукові інтереси викладачів кафедри спрямовані на дослідження формування українського літературно-мистецького процесу XIX – початку XX століття; підготовку майбутніх філологів.

Результативність роботи лабораторії очевидна: проводяться і викликають значний інтерес усеукраїнські й регіональні науково-практичні конференції, читання; до роботи залучаються провідні вчені; публікуються монографії, навчальні посібники, наукові статті; готуються кандидатські дисертації, магістерські роботи; викладачі кафедри беруть участь у конференціях і семінарах різного рівня; студенти беруть участь у міжнародних конкурсах, предметних олімпіадах, конференціях.

Горшкова Лідія Михайлівна – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри біології та основ сільськогосподарства, здійснює керівництво науковою лабораторією біологічного спрямування, що досліджує проблеми, методи і технології сучасної біології. Наукова лабораторія має значний кадровий потенціал, сформований ефективно, науковою та науково-педагогічною діяльністю її засновника.

За результатами наукової діяльності отримано 13 авторських свідоцтв; видано посібники, методичні рекомендації, опубліковано понад 100 наукових праць у фахових виданнях, зокрема монографію Л. М. Горшкової «Канабіс», у якій уперше в Україні представлено сучасні уявлення про канабіноїдні сполуки конопелі, їхню хімічну природу та біологічні основи їх формування. Свої наукові досягнення представники наукової лабораторії Лідії Михайлівни висвітлюють на міжнародних і всеукраїнських конференціях і семінарах.

Напрямами роботи колективу наукової лабораторії під керівництвом завідувача кафедри теорії і методики викладання природничих дисциплін, доктора педагогічних наук, професора **Рудишина Сергія Дмитровича** є екологічна підготовка майбутнього вчителя та викладача біології, а також фундаменталізація біологічної університетської освіти.

Діяльність лабораторії спрямована на розроблення і впровадження в практику методичної системи біологічної підготовки майбутніх екологів. Біологічна підготовка студентів ґрунтується на основних положеннях теорії наукового пізнання; системному та синергетичному підходах до пізнання педагогічних фактів, процесів і явищ; положенні про єдність теорії і практики, науковості та об'єктивності; науково-дослідницькому ядрі біології – «ДНК-мітоз»; концепції особистісно та компетентнісно орієнтованого навчання.

Підтвердженням високого рівня роботи є участь студентів у всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях, конкурсах наукових робіт. Сергій Дмитрович залучає до дослідницької діяльності творчу молодь, керує написанням магістерських робіт, допомагає аспірантам у роботі над кандидатськими дисертаціями.

Науковий доробок колективу становить понад 100 публікацій у галузі вищої екологічної освіти, біотехнології та фізіології рослин.

Науковий напрям творчої лабораторії під керівництвом завідувача кафедри фізики і методики її викладання, доктора фізико-математичних наук, професора **Качурика Івана Івановича**, що здійснюється на основі досліджень квантових груп і групи Лі, їх представлення і застосування в проблемах квантової фізики, визнано одним із пріоритетних в Україні.

Викладачі кафедри беруть участь у міжнародному проекті щодо використання електронного синхротрону в Гамбурзі на експериментальній станції SUPERLUMI (унікальна установка, що використовується науковцями Європи).

Результати наукового доробку лабораторії висвітлено в більш ніж 80 наукових статтях, більшість з яких опубліковані в академічних виданнях України та в найпрестижніших міжнародних наукових журналах.

Іван Іванович Качурик, його учні й колеги беруть активну участь в освітній діяльності і в науково-методичній роботі. Для методичного забезпечення дисциплін розроблені робочі програми, видані навчальні та методичні посібники.

Наукову лабораторію з управління інноваційно-педагогічною і науково-дослідницькою діяльністю у вищих навчальних закладах очолює **Луценко Григорій Васильович** – доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту. Науково-дослідна лабораторія створена з метою здійснення дослідно-експериментальної роботи за пріоритетними напрямками розвитку менеджменту освіти, розв'язання актуальних наукових проблем у галузі управління інноваційно-педагогічною і науково-дослідницькою діяльністю вищих навчальних закладів, залучення викладачів, докторантів, аспірантів, магістрантів і студентів до пошуку, розроблення, апробації та впровадження педагогічних інновацій у галузі модернізації адміністрування науково-дослідницької діяльності у вищій школі, спрямованих на оновлення теорії і практики управління освітою.

Відповідно до мети лабораторією передбачено розв'язання завдань, спрямованих на стратегічне управління розвитком освіти та моніторингу її якості; дослідження історії управління освітою та компаративістики, узагальнення та поширення елементів перспективного зарубіжного досвіду; пошук ефективних форм і методів управління науково-дослідницькою діяльністю; удосконалення системи організації науково-дослідницької діяльності та управління нею; модернізацію, розвиток перспективних напрямків професійної освіти у вищій школі – розроблення гнучких, різнорівневих організаційних форм

з орієнтацією на різні потреби майбутніх фахівців; інноваційну інформаційну підтримку ухвалення управлінських рішень та автоматизації науково-дослідницької діяльності у ВНЗ; проведення досліджень з розроблення, апробації та впровадження в освітню систему інновацій.

Науково-дослідна лабораторія доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри дошкільної педагогіки і психології **Пономаренко Тетяни Олександрівни** працює над удосконаленням підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти у вищому навчальному закладі, акцентуючи увагу на підготовці ефективного менеджера освіти – професійного управлінця, готового до діалогу, орієнтованого на співпрацю в умовах стабільності та змін. Члени наукової лабораторії «Використання педагогічного менеджменту як умови формування готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців дошкільної освіти» під керівництвом професора Т. О. Пономаренко розробляють наукові теми, що висвітлюють нові універсальні вимоги до професійної компетентності учасників освітнього процесу: оволодіння

технологіями менеджменту і маркетингу в освіті; залучення до управлінських процесів; створення принципово нових освітніх моделей у підготовці менеджерів дошкільної освіти та навчально-виховного процесу; підвищення престижності професії; модернізація процесу підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти з урахуванням досвіду інших країн світу. Тетяна Олександрівна має близько 90 публікацій з актуальних питань дошкільної освіти. Найбільш значущими з них є дві монографії і два навчально-методичні посібники.

Як результат роботи творчого колективу лабораторії підготовлено та видано колективну монографію «Культуровідповідне управління дошкільною освітою як умова ефективного розвитку дітей дошкільного віку»; виконуються бакалаврські та магістерські роботи.

Наукова школа доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри іноземних мов та методики викладання **Лавриченко Наталії Миколаївни** працює в царині філософії освіти, порівняльної педагогіки, психології та педагогіки обда-

рованості. У науковому доробку професора Н. М. Лавриченко понад 130 наукових праць. Вона є автором двох монографій, співавтором і науковим редактором чотирьох колективних монографій, науковим редактором двох монографій.

Під керівництвом професора Н. М. Лавриченко здійснено наукові розвідки за такими актуальними напрямками, як альтернативна освіта дітей та молоді шкільного віку в країнах Європейського Союзу, тенденції розвитку автономного шкільного менеджменту в країнах Західної Європи, педагогічні умови соціалізації учнівської молоді в скаутських організаціях (вітчизняній і зарубіжній досвід), полікультурна освіта учнів середньої загальноосвітньої школи у Великій Британії, педагогічні умови політичної соціалізації учнів старших класів середньої загальноосвітньої школи в Російській Федерації, реформування змісту загальної середньої освіти у Франції, організація педагогічного процесу в середніх загальноосвітніх навчальних закладах Великої Британії, реформування змісту загальної середньої освіти в Австралії тощо.

На шляху становлення перебуває наукова лабораторія «Глухів – столиця Гетьманщини», яку очолює доктор історичних наук, професор **Абакумова Вікторія Іванівна**. Науковий доробок колективу кафедри становить понад 100 публікацій. Тема глухівського періоду в історії Гетьманщини – це період з 1708 року по 1784 рік, коли місто Глухів було столицею Гетьманщини і стало резиденцією українських гетьманів – поступово стає провідною при написанні монографій, навчальних посібників, наукових статей; підготовці кандидатських дисертацій, магістерських робіт. Активну участь у розробці названої дослідницької тематики беруть студенти-історики. Саме вони доклали зусиль для наповнення інформацією електронної оболонки однойменного розділу сайту, провівши потрібні наукові розвідки.

Отже, можна сміливо стверджувати, що наш університет має значущий науковий та освітній потенціал, що є надійною запорукою подальшого культурно-освітнього та наукового поступу, інтеграції до європейського освітнього простору.

Скарбниця мудрості і знань

Наукова бібліотека Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка має понад вікову історію і по праву вважається скарбницею педагогічної науки, знань та духовності.

Нині наукова бібліотека – це науковий, навчальний, інформаційний, культурно-просвітницький центр університету, найбільша бібліотека м. Глухова. Її багатогалузевий інформаційний ресурс налічує близько 400 тисяч примірників навчальної, наукової та художньої літератури, а також близько 50 тисяч примірників періодичних видань. Наукова бібліотека бере участь у всіх інноваціях, що відбуваються в галузі освіти і науки:

автоматизації основних процесів, формуванні електронних бібліографічних ресурсів, Інституційного репозитарію. До послуг користувачів – сучасні читальні зали на 280 робочих місць, комп'ютерний читальний зал, абонементи наукової та художньої літератури, навчальні абонементи в гуртожитках. Система культурно-просвітницької роботи спрямована на популяризацію книги як джерела знань серед студентської молоді.

Історія Глухівського педагогічного університету почалася з дня заснування у Глухові учительського інституту – 25 жовтня 1874 року.

У перші роки діяльності інституту бібліотеки як такої ще не було. Протягом десятиріччя на мізерні кошти, що виділялись царським урядом на придбання необхідних підручників та посібників, створювалась інститутська книгозбірня.

Зал рідкісних видань

Він є справжньою окрасою і найбільшою цінністю наукової бібліотеки Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка, адже його фонд – це впорядковане зібрання книг, періодичних видань, словників, енциклопедій кінця XIX – початку XX століття. Саме ці видання з часу заснування в 1874 році Глухівського учительського інституту і становили основу його бібліотеки.

Незважаючи на революційне, воєнне та повоєнне лихоліття, цю духовну перлину вдалось зберегти і забезпечити належні умови не лише для збереження безцінних надбань, а й для їх використання з науковою метою вченими університету, аспірантами, дослідниками-краєзнавцями, істориками.

Відвідувачі залу працюють над розробленням нових лекційних курсів, підготовкою дисертацій, підручників, наукових статей тощо.

Фонди залу налічують понад 7 тисяч томів довідкової, психолого-педагогічної, математичної, природничої, філологічної, історичної літератури, художніх творів російських та зарубіжних класиків.

Досить багата колекція періодичних видань, яка становить четверту частину всього фонду, містить педагогічні журнали «Учи-

тель», «Воспитание и обучение», «Женское образование», «Русская школа», «Вестник воспитания» та інші. Надзвичайну історичну цінність становить журнал «Киевская старина».

Увагу відвідувачів привертають довідково-енциклопедичні видання, особливо «Энциклопедический словарь» (видавці – Фрідрих Арнольд Брокгауз та Ілля Абрамович Ефрон).

На особливу увагу заслуговують рідкісні краєзнавчі видання, що розповідають про історико-географічний та економічний стан Чернігівської губернії – «Материали для географії і статистики России. Черниговская губерния».

Щоденники генерального підскарбія Якова Марковича та генерального хорунжого Миколи Ханенка – це справжні пам'ятки іс-

Джерело дослідження історії Гетьманщини

Уже в офіційних звітах на початку 90-х років XIX століття є дані про обсяг книжкового фонду: у 1891 році фонд налічував 5330 томів, а до 1911 року вже було сформовано фундаментальну та учнівську бібліотеки.

Протягом понад стосорокарічного періоду існування вищого навчального закладу продовжувалась планомірна, цілеспрямована робота з комплектування бібліотечного фонду. Наразі його основу становлять видання кінця XIX – початку XX століття: енциклопедії, літописи, хроніки, діарії, журнали. До складу краєзнавчої колекції бібліотеки належать також матеріали науково-практичних конференцій, тематика яких пов'язана з історією нашого міста та регіону, історико-краєзнавчі праці В.Белашова, В.Вечерського, В.Ткаченка, доступні широкому читачьому загалу навчальні видання з історії В.Антоновича, М.Аркаса, Д.Дорошенка, І.Крип'якевича, Н.Полонської-Василенко, О.Субтельного, зібрання творів М.Костомарова, С.Соловйова, статті з місцевих газет «Народна трибуна» та «Глухівщина».

Наукова бібліотека університету проводить активну науково-бібліографічну роботу. Значення Глухова в історії України важливе тим, що невеликому місту випало бути гетьманською столицею, резиденцією українських гетьманів (Івана Скоропадського, Данила Апостола та Кирила Розумовського), а також урядових органів Лівобережної України (гетьманського уряду і двох Малоросійських колегій). Маючи на меті зібрати, систематизувати та донести до читача максимально повну інформацію про історичну роль нашого міста, співробітники бібліотеки уклали науково-додоміжний бібліографічний покажчик «Глухів і Глухівщина в історії України: від найдавніших часів до періоду Гетьманщини». У виданні представлено джерела, що відображають історію міста Глухів з часу його заснування до завершення Глухівського періоду Гетьманщини (з 1708 року по 1784 рік).

торії Малоросії XVIII століття.

Найцінніший раритет залу – його найстаріша книга. Це «Разговор о всеобщей истории» І. Боссоета 1761 року видання.

Багато зусиль для розвитку бібліотеки Глухівського учительського інституту доклали його перші директори А. Белявський, І. Андрієвський, М. Григоревський. Праці цих видатних особистостей посідають чільне місце серед книжкового фонду залу, як і фундаментальні видання класика історії російської педагогіки М. Демкова, який свого часу працював викладачем учительського інституту.

Сьогодні відроджуються краєзнавчі традиції науково-видавничої діяльності відомого в Україні вишу. З 2002 року в університеті виходить «Вісник Глухівського національного педагогічного університету»,

серія «Педагогічні науки», що є своєрідним продовженням «Ежегодника Глуховського учительського інституту», який з 1912 року виходив під редакцією І. Андрієвського. Обидва видання також зберігаються серед рідкісних фондів.

Директор наукової бібліотеки,
Ангела Печена

Ми – довженківці!

Нині в нашому університеті навчається понад 4000 студентів. Для кожного з довженківців у нашому виші створено широкі можливості для наукового, творчого та професійного вдосконалення.

Наука

Студенти університету гідно репрезентували протягом навчального року наш заклад на міжнародних (7 призових місць), усеукраїнських (31 призове місце), обласних (4 призових місця). Зокрема, студентка факультету педагогіки і психології Єлизавета Нещимна здобула перемогу у Всеукраїнському етапі студентської олімпіади зі спеціальності «Політологія». Анастасія Валько, студентка факультету філології та історії, посіла III місце в II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з навчальної дисципліни «Педагогіка» та ін.

Показником наукової активності довженківців є випуск збірників наукових праць студентів, магістрантів, молодих учених. У збірнику «Психолого-педагогічний пошук», засновником якого є факультет дошкільної освіти, публікують нові теоретичні, практичні, аналітичні, науково-методичні статті з актуальних питань психолого-педагогічної науки. Збірник наукових праць за результатами роботи науково-педагогічних читань молодих учених, магістрантів, студентів іноземними мовами «The 21st century challenges in education and science» (засновник - кафедра іноземних мов та методики викладання) висвітлює актуальні проблеми освіти та науки з метою стимулювання молоді, що має активну громадянську позицію, участі в обговоренні актуальних наукових проблем сучасності, використовуючи англійську мову як найбільш поширений засіб наукового спілкування. Збірник наукових праць студентів факультету філології та історії «Науковий потенціал молоді: філологічні пошуки» оприлюднює результати науково-дослідної роботи студентів кафедри української мови, літератури та методики навчання з актуальних питань лінгвістики і лінгводидактики української та світової літератури, англійської мови та ін.

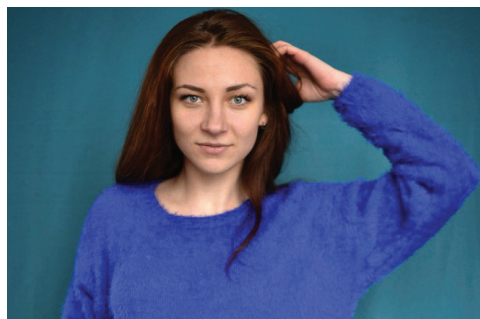
Разом з освітнім процесом студенти знаходять час і можливість для позанавчальної активності, що відбувається завдяки функціонуванню виховного відділу, молодіжного центру, народного історико-педагогічного музею університету, бібліотеки, студентських клубів за інтересами (у т. ч. у гуртожитках), діяльності органів студентського самоврядування. Довженківці актив-

но долучаються до участі в роботі громадських організацій, мистецької творчості, спорту, молодіжної дипломатії, волонтерської роботи патріотичного та соціального спрямування. Визнання довженківців одними з кращих не забарилося. Нам є чим пишатися:

Кращий студент України

Єлизавета Нещимна, студентка факультету педагогіки та психології стала переможницею регіонального конкурсу «Кращий студент Сумщини – 2016», що відбувся 24 листопада в Сумах.

Вона ж визнана однією із головних

переможців фінального етапу «Кращий студент України – 2016» (перше місце розділили представниці Херсонської та Сумської областей).

Титул «СтудМіс Сумщини» належить нам

Віталіна Полякова, студентка факультету педагогіки і психології, визнана володаркою титулу «СтудМіс Сумщини – 2017». Конкурс відбувся 26 травня у місті Суми, де 10 представниць різних вишів демонстрували харизму, розум, талант.

Важливою складовою виховної роботи в університеті є спортивно-масова та фізкультурна робота, що формує в студентів розуміння важливості фізичного самовдосконалення, ведення здорового способу життя. Цей напрям роботи також дає свої результати.

Довженківець – призер чемпіонату Європи з дзюдо

13 травня 2017 року бронзовим призером чемпіонату Європи з дзюдо серед юніорів (м. Каунас, Литва) став Дільшот Халматов, студент факультету педагогіки і психології.

Боксер-чемпіон Універсіади – наш студент!

XIII літня Універсіада України подарувала чимало особистих і командних звитяг для представників Глухівського НПУ ім. О. Довженка. Особливо значущого успіху досяг студент факультету педагогіки і психології Андрій Тимошенко. У чотирьох боях на Універсіаді в Харкові у ваговій категорії 75 кг він переміг трьох майстрів спорту і став чемпіоном! Традиції братів Шелестюків живуть, і наші боксери тримають планку якості підготовки й високий рівень змагальної майстерності.

Високі спортивні результати мають студенти факультету педагогіки і психології, факультету технологічної та професійної

Студент Денис Насико, який належить до складу збірної України з біатлону, у 2016 році брав участь у чемпіонаті світу та Європи з біатлону (юніори).

Значних результатів постійно досягають легкоатлети-студенти, які є членами збірної України: Євгеній Сивенко (штовхання ядра), Вікторія Небощицька (метання списа), Дмитро Олексенко (метання диска).

За команду майстрів із волейболу у 2016 році продовжував виступати студент Андрій Маринченко (XXVI Чемпіонат України серед команд суперліги серед чоловічих команд у складі «Дніпро»).

Продовжує вдосконалювати майстерність біатлоністки студентка професійно-педагогічного коледжу університету, член збірної України з біатлону Анна Кривонос. У її активі численні міжнародні тренувальні збори і старты на найвищому світовому рівні (перемога в березневному Відкритому чемпіонаті Словенії в березні 2016 року, вона призерка чемпіонату України серед юніорів з біатлону). Також до складу юніорської збірної України з біатлону входить студентка коледжу Кристина Ковальова. Студентка Дар'я Самощенко в листопаді 2016 року здобула перемогу на чемпіонаті світу з «бойового двоборства» у м. Харків. Гідно презентують виш на обласних змаганнях у рамках Універсіади збірні університету з волейболу, футболу, фудзалу.

освіти, професійно-педагогічного коледжу університету: майстер спорту Христина Бондар (самбо) – чемпіонка світу на змаганнях у Румунії; майстер спорту Марія Скура – призерка Кубка та Чемпіонату Європи з дзюдо. Протягом року в чемпіонатах світу та Європи взяли участь: Ельвіра Нещипорук (радіоорієнтування), Олександр Мойсей та Богдан Зусько (дзюдо), Олексій Савченко (спортивне орієнтування).

Отже, студентське життя в університеті вирус. Кожен намагається наповнити студентські роки значними досягненнями, яскравими відкриттями, цікавими історіями, незабутніми емоціями, щоб вони завжди залишилися в пам'яті.

Газета Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка «ОСВІТЯНСЬКІ ОБРІЇ»
Засновник і видавець – ректорат Глухівського НПУ ім. О. Довженка
Свідоцтво про реєстрацію № 196 від 22 травня 1998 року
Адреса редакції: вул. Києво-Московська, 24, м. Глухів, Сумська обл.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ
КУРОК О. І. – ректор
КУЗНЕЦОВА Г. П. – перший проректор
ХОЛЯВКО І. В. – головний редактор
КАЛШ В. А. – літературний редактор
БЕЗКОРОВАЙНА І. В. – прес-кореспондент, комп'ютерна верстка

РЕДАКЦІЯ
«ОСВІТЯНСЬКИХ ОБРІВ»
ЗАПРОШУЄ
ДО ТВОРЧОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА
ВИКЛАДАЧІВ І СТУДЕНТІВ
УНІВЕРСИТЕТУ